Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Lausunto 12.4.2024

Pekka Vasara
SM/PO

Lakivaliokunta

U 14/2024 vp Valtioneuvoston kirjelmä ehdotuksesta direktiiviksi lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan ja seksuaalisen riiston sekä lapsiin kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa todistavan materiaalin torjumisesta ja neuvoston puitepäätöksen 2004/68/JHA korvaamisesta

Sisäministeriön asiantuntijalausunto

Lakivaliokunta on pyytänyt sisäministeriön lausuntoa koskien valtioneuvoston kirjelmää Euroopan komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan ja seksuaalisen riiston sekä lapsiin kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa todistavan materiaalin torjumisesta ja neuvoston puitepäätöksen 2004/68/JHA korvaamisesta. Sisäministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja esittää lausuntonaan kunnioittavasti seuraavaa:

Sisäministeriötä on kuultu U-kirjelmän valmistelussa, ja ministeriö voi yhtyä U-kirjelmässä esitettyihin kantoihin. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman mukaan hallitus tiukentaa CAM- eli Child Abuse –materiaalia koskevaa sääntelyä vakavien rikosten uhreina olevien lasten suojelemiseksi (s. 196). Myös työtä väkivallattoman lapsuuden turvaamiseksi jatketaan, ja lapseen kohdistuvan seksuaaliväkivallan tapauksissa varmistetaan lapsen edun mukainen tutkinta ja monialainen tuki eri viranomaisten yhteistyönä (s.195). Sisäministeriö katsoo hallitusohjelmassa julkilausuttujen tavoitteiden olevan linjassa direktiiviehdotuksen tavoitteiden kanssa.

Sisäministeriö pitää hyvänä, että U-kirjelmässä on huomioituna lisätarkastelun tarve koskien poliisin resurssien riittävyyttä suhteessa direktiiviehdotuksessa esitettyyn uuteen velvoitteeseen, jonka mukaan jäsenvaltioiden olisi taattava riittävät resurssit ja keinot tutkia direktiivin alaan kuuluvia rikoksia niin, että myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen tehtyjä rikoksia voitaisiin tutkia (16 artikla kohta 4).

Sisäministeriö pitää hyvänä direktiiviehdotuksen säädöksiä, joilla velvoitetaan jäsenmaita tehostamaan kansallista lastensuojelullista yhteistyötä paremmalla järjestäytymisellä ja koordinoinnilla (24-25 artiklat). Samalla sisäministeriö toteaa U-kirjelmän tavoin, että kansallista koordinaatiota tulisi jatkossa kehittää edelleen ja vastuut toiminnasta määritellä nykyistä selvemmin vastaamaan direktiiviehdotuksessa esitettyjä. Yhteistoimintaa ja koordinaatiota tulisi kehittää etenkin ministeriöiden välillä ja luoda yhteiset prosessit eri toimijoiden välille.

Sisäministeriö tunnistaa direktiiviehdotukseen kirjatun tarpeen täsmentää lasten kanssa työskentelevien henkilöiden rikostaustojen selvittämistä koskevaa sääntelyä (12 artikla). U-kirjelmässä on huomioituna mahdolliset resurssivaikutukset sekä hallinnollisen taakan kasvu, mikäli ehdotuksesta seuraa vapaaehtoisia rekrytoiville työnantajille ja vapaaehtoistehtävien järjestäjille aiemman oikeuden sijaan velvoite pyytää rikosrekisteriotetta lasten kanssa työskentelevistä henkilöistä. Tätä tulokulmaa vasten sisäministeriö korostaa turvallisuusnäkökohtaa ja lapsen edun merkitystä.

Sisäministeriö pitää hyvänä, että direktiiviehdotuksen uudessa 18 artiklassa edellytetään jäsenvaltioita järjestämään mahdollisuus ilmoittaa rikoksista ja soveltuvin osin toimittaa todistusaineistoa viranomaisille helpoilla ja helposti saavutettavilla tavoilla myös sähköisesti. Lapsilla ja nuorilla tulee olla helppoja tapoja ilmoittaa rikoksista. Sisäministeriö kuitenkin kiinnittää huomiota U-kirjelmässäkin mainittuun havaintoon, että sähköisen rikosilmoituksen tekeminen edellyttää vahvaa tunnistamista ja erityisesti haavoittuvassa asemassa olevilta lapsilta voi puuttua keino vahvaan tunnistamiseen.